

ВСТУП

Методичний посібник розраховано для вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво», що викладають предмет у 9 класі загальноосвітньої школи. До змісту посібника входять: витяг із оновленої програми, методичні рекомендації для вчителя, календарно-тематичні та поурочні плани, тексти і нотні записи пісень, що вивчаються протягом навчального року, а також електронні додатки, що містять: музичні твори для сприймання та фонограми пісень для виконання, відеоматеріали (ролики, відеофільми, відеоуривки фільмів тощо).

Запропоноване видання розроблено відповідно до модельної програми Мистецтво 7-9 класів (авторки Кондратової Л. Г. наказ Міністерства освіти і науки України № 883 від 24 липня 2023 року та вимогами нового Державного стандарту базової середньої освіти, який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

ВИТЯГ З МОДЕЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

(авт. Кондратова Л. Г.)

**«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)**

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Освітня галузь «Мистецтво»

Вимоги щодо обов'язкових результатів навчання, які забезпечує вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво».

I. Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

II. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

1. Вільне володіння державною мовою.

Уміння: грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати й творчість інших осіб; шукати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення національної ідентичності через українське та світове мистецтво; цінування української мови як основи національного мистецтва (літератури, театру, кіно тощо); готовність активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.

Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою.

Уміння: грамотно висловлювати в усній і письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування із застосуванням відповідної лексики; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; добирати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення своєї етнічної самобутності та української національної ідентичності; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво.

Здатність спілкуватися іноземними мовами.

Уміння: використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію.

Ставлення: шанування культурного різноманіття, усвідомлення широких можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов; усвідомлення необхідності популяризації іноземними мовами культурних надбань України.

3. Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, струк-

тури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіаресурсів; актуалізувати за допомогою мистецтва математичні поняття і категорії; вибудовувати логіку презентації власних проєктів.

Ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; усвідомлення взаємозумовленості художньо-образного та математичного мислення у становленні особистості; розуміння впливу художнього пізнання на розвиток математичних здібностей і вмінь.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.

Уміння: спостерігати і відтворювати довкілля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості; застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації навколишнього середовища, розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довкілля.

Ставлення: сприйняття довкілля і знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; розуміння естетичних якостей технічних винаходів, усвідомлення взаємовпливу знань природничих наук, техніки, технологій і мистецтва (на прикладі дизайну, ландшафтної архітектури, звукозаписів, сценічних ефектів тощо), художнє осмислення людського досвіду.

5. Інноваційність.

Уміння: виявляти креативність у різних сферах життєтворчості, критично оцінювати та інтерпретувати явища культури з урахуванням взаємодії традицій та інновацій; пропонувати неординарні способи виконання творчих завдань, розвивати критичне мислення щодо власної художньо-творчої діяльності; генерувати і впроваджувати нові мистецькі ідеї у різних сферах життєдіяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; відповідальність за особистий і спільний результат у мистецьких проєктах; виявлення прагнення до сталості результату, мультиплікаційності результату; демонстрування впевненості в собі, визначення перспективи діяльності.

6. Екологічна компетентність.

Уміння: використовувати взаємодію «людина — природа» для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; запобігати негативним впливам інформації на власний емоційний стан; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; сприйняття довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до життєвого простору, сприйняття природи як естетичного об'єкта.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.

Уміння: застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій та соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; вирізняти маніпулятивну квазімистецьку інформацію, запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження, обробки, поширення мистецьких творів і здійснення віртуальних мистецьких подорожей; розуміння ролі мистецьких засобів у впливі медіатекстів на свідомість людини.

8. Навчання впродовж життя.

Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Ставлення: усвідомлення власних потреб і досягнень у художньому самовираженні; побудова позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватися, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння місії мистецтва у власному житті та впливу мистецької діяльності на успішну самореалізацію, психологічну стабільність; виявлення го-

товності до пошуку нових способів художнього пізнання; отримання задоволення від спілкування за допомогою мистецтва в різних культурних середовищах.

9. Громадянські та соціальні компетентності.

Громадянські компетентності

Уміння: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Ставлення: шанування національної ідентичності через пізнання українського мистецтва у світовому контексті; усвідомлення причетності до соціокультурних, суспільних та історичних процесів; розуміння значення загальнолюдських цінностей; дбайливе ставлення до народних мистецьких традицій рідного краю та виявлення поваги до надбань інших культур; виявлення активної громадянської позиції у збереженні культурного різноманіття, в утвердженні рівності як основи демократії та визнання особливостей різних культур; шанування досягнень українців у мистецькій і науково-дослідницькій діяльності.

Соціальні компетентності

Уміння: визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі; оцінювати соціально-економічні результати культурної діяльності; виявляти партнерські якості, солідарність, зацікавлення в спільному розв'язанні соціальних проблем засобами мистецтва; підтримувати громадські проєкти в культурній сфері.

Ставлення: розуміння важливості мистецтва для соціального розвитку, виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; готовність брати участь у волонтерському русі, зокрема в мистецько-просвітницькій діяльності.

10. Культурна компетентність.

Уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва; продукувати ідеї та реалізувати їх; відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності; визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу; розуміти значення комунікації в креативних індустріях.

Ставлення: усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги й толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

11. Підприємливість та фінансова грамотність.

Уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Ставлення: виявлення активності в процесі пізнання мистецтва; усвідомлення важливості творчої діяльності для самореалізації особистості; прагнення участі в мистецьких заходах і подіях; засудження плагіату; виявлення здатності мислити творчо; сприйняття мистецького твору як форми самовираження людини; демонстрування готовності до партнерства у творчому процесі, самостійності та мобільності у творенні ідей та прийнятті рішень; генерування нових ідей та ініціатив, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства.

III. Базові знання

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі й напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення,

просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проєкт; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне та раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи та засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Освітня мета вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво. 7-9 класи»

Програма є органічним продовженням модельної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (авторки Кондратової Л.Г.). Згідно авторської концепції збережено структурні елементи програми, розподіл на музичну та образотворчі складові, види мистецької діяльності тощо.

Очікуваним результатом навчання за програмою є формування в здобувачів освіти комплексу мистецьких компетентностей в процесі вивчення мистецтва різних епох минулого та сучасного мистецтва.

Метою програми є цілісний різнобічний розвиток успішної особистості учня у процесі формування мистецької грамотності опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації в міжкультурному комунікаційному просторі; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в сфері мистецької діяльності та комунікації; розкриття творчого потенціалу, залучення до культурних мистецьких подій та процесів в Україні.

Досягнення поставленої мети досягається за умови дотримання таких **завдань загальної мистецької освіти:**

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі, які передбачають, що учень/учениця:

— опановує різні види, жанри та стилі мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва;

— розвиває художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва;

— пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами, розвиває емоційний інтелект;

— використовує інформаційне й цифрове середовище у власній творчості та художній мистецькій комунікації.

Для досягнення очікуваних результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі програмою пропонуються такі **види мистецької діяльності:**

9 клас. Інтегрований курс «Мистецтво»

Засвоєння нового матеріалу

Знайомство з новими поняттями, термінами, дослідження історії розвитку мистецького явища, перегляд відео. Проведення порівнянь, зіставлень, ведення мистецьких нотаток та мистецьких словничків.

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів, стилів та напрямів творів мистецтва (музичного мистецтва, графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотомистецтва, дизайну, кіномистецтва, хореографії, телебачення), творів мистецтва різних стилів та напрямів. Сприймання та інтерпретація. Аналіз засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів, художньої мови та стильових ознак у творах мистецтва різних видів, жанрів, стилів та напрямів.

Мистецька діяльність: художньо-творче самовираження в різних видах музичної, образотворчої мистецької діяльності: тренувальні вправи, творчі завдання, виконання пісень, імпровізація, творчі завдання, мистецькі проєкти.

Практична мистецька діяльність, виконання творчих мистецьких завдань. Ігрова та проєктна діяльність

Мистецькі квести. Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій, залучення до творчих ігрових видів мистецької діяльності.

Узагальнення вивчення. Підбиття підсумків роботи за урок.

**Тематична структура програми інтегрованого курсу
«Мистецтво» (9 клас)**

Цикл базового предметного навчання базової середньої освіти. 9 клас

70 годин на рік (2 години на тиждень).

35 годин на рік (1 година на тиждень).

9 КЛАС

МИСТЕЦТВО СУЧАСНОСТІ		
Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/ інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема I. Шляхами розвитку мистецтва сучасності		
<i>Мистецька грамотність</i> 1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів та стилів мистецтва, виявляє характерні особливості та стильові ознаки твору мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі в певному стилі. Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів, стилів мистецтва; розрізняє засоби виразності різних видів мистецтва, встановлює зв'язки між стилями та видами мистецтва. Орієнтується в особливостях стилів мистецтва: імпресіонізм та постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм, виявляє обізнаність у мистецтві певного стилю в мистецтві зарубіжжя та України і різних народів світу, наводить приклади використання стильових ознак у творах митців.	Стили та напрями мистецтва сучасності. Стили імпресіонізм та постімпресіонізм у мистецтві, їх характерні ознаки. Історія розвитку мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в різних країнах зарубіжжя. Розвиток архітектури, скульптури, різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму. Модні тенденції імпресіонізму та постімпресіонізму та дизайн приміщень. Історія розвитку мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в Україні. Шедеври стилів в українському мистецтві. Особливості розвитку епохи мистецтва модернізму та постмодернізму. Архітектура, скульптура, історія розвитку різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва модернізму і постмодернізму. Мода та дизайн інтер'єру модернізму та постмодернізму. Видатні митці епохи модернізму і постмодернізму, шедеври мистецтва.	Оволодіння основами мистецької грамотності. Знайомство з роллю сучасного мистецтва в житті людей, творчістю митців імпресіонізму та постімпресіонізму, модернізму і постмодернізму зарубіжжя та України. Дослідження мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в різних країнах зарубіжжя, творчості митців. Знайомство з особливостями архітектури, скульптури, різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму, модернізму і постмодернізму. Оволодіння мистецькою грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності з видами аранжування в інструментальній та вокальній музиці, встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.	Історія розвитку модернізму і постмодернізму в Україні. Шедеври стилів в українському мистецтві. Зміст і смисл, теми/сюжети творів різних стилів сучасності.	
<i>Мистецька діяльність</i> 2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва для пояснення власного враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму. Створює живописні, графічні та декоративні композиції у різних стилях і напрямках; застосовує знання про стилі та напрями мистецтва для самореалізації; планує виконання проєктів у процесі художньо-творчої і соціокультурної мистецької діяльності. Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю.		Сприймання, інтерпретація творів мистецтва стилів імпресіонізм та постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм, здійснення аналізу, інтерпретації та критичного оцінювання творів мистецтва різних стилів. Виконання пісень, здійснення вокальної (мелодійної), інструментальної ритмічної імпровізації, виконання творчих завдань на різні види мистецької діяльності: ліплення, малювання, конструювання, аплікація, створення ескізів дизайнів, театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів.

Створює живописні, графічні та декоративні композиції у різних стилях і напрямках; застосовує знання про стилі та напрями мистецтва для само-реалізації; планує виконання проєктів у процесі художньо-творчої та соціокультурної діяльності, інтерпретує й порівнює твори мистецтва різних стилів і напрямів. Виконує пісні народні та сучасні, бере участь у виконавській творчості, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом. Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму. Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності, бере участь у проєктній діяльності.		
<i>Мистецька комунікація</i> 3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.		Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею. Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення. Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва різних стилів і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами. Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно. Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.		
Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.		

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір. Самостійно шукає і добирає аудіо-, відео-, ілюстративні та текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні й вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання та здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.		
--	--	--

Тема II. У світі видів мистецтв сучасності

<i>Мистецька грамотність</i> 1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, новітніх мистецтв: кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, новітніх мистецьких явищ.	Мистецькі явища та сучасні тенденції мистецтва. Характеристика мистецьких явищ у різних видах мистецтва XX — початку XXI століття. Мистецтво хореографії. Види та жанри хореографії, історія їх розвитку в країнах зарубіжжя та Україні. Фотомистецтво. Види та жанри фотомистецтва. Фотодизайн.	Оволодіння засобами художньої виразності, характерними ознаками різних видів мистецтва: кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії. Знайомство з теорією мистецтв (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота
--	---	--

Розрізняє спільне та відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, виявляє характерні особливості сучасних творів мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі. Орієнтується в музичних явищах та сучасних тенденціях мистецтва, різних видів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, виявляє обізнаність у мистецтві в музичних явищах ХХ — початку ХХІ ст., наводить приклади.	Види екранних мистецтв. Телебачення, реклама. Кліп, ролик. Блогерство як сучасний рух у мистецтві. Мистецтво в YouTube, Instagram. Реклама і ролики. Кіномистецтво. Історія розвитку кіномистецтва зарубіжжя та України. Жанри кіномистецтва. Актори та режисери світового кіно. Мистецтво мультиплікації, види та жанри мультиплікації. Новітні мистецькі явища ХХІ століття. Перфоманс як новітня форма й жанр сучасного мистецтва. Історія розвитку перформансу у сучасному візуальному мистецтві. Мистецтво інсталяції, сучасні види дизайну. Використання цифрових технологій у сучасному мистецтві ХХІ століття. Форми збереження культурної спадщини. Сім чудес світу. Музеї світу. Видатні пам'ятки мистецтва ЮНЕСКО. Музеї світу. Види музеїв. Заповідники та музеї світу й України. Особливості новітніх мистецьких професій початку ХХІ століття.	з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя, використання цифрових технологій та медіатекстів.
<i>Мистецька діяльність</i> 2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально та залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії для пояснення власного враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію.		Сприймання, інтерпретація музичних творів різних видів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії. Аналіз, інтерпретації та критичне оцінювання змісту, тем/сюжетів, особливостей, засобів виразності творів. Виконання сучасних та народних пісень та їхніх обробок. Виконання творчих видів мистецької діяльності, вправи, творчі завдання, мистецькі проекти.

Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму. Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю. Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, уміє створювати ескізи рекламної продукції вітчизняного виробництва; використовує комп'ютерні технології. Здійснення віртуальних подорожей музеями світу та України. Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом. Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму. Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання та уміння з інших освітніх галузей. Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій		Театралізована творчість, ігрова та хореографічна діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів. Створення роликів, відео, кліпів, невеликих фільмів, рекламних роликів. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.
---	--	--

діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проєктній діяльності.		
<i>Мистецька комунікація</i> 3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється. Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею. Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення. Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами. Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей.		Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.
Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно.		

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання. Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.		
4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір. Самостійно шукає та добирає аудіо-, відео-, ілюстративні й текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують. використовує ліцензований/авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності		

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА В 9 КЛАСІ
за модельною програмою «Мистецтво» Кондратової Л.Г.

Тема року

Тема року: «МИСТЕЦТВО СУЧАСНОСТІ»

35 годин, 1 година на тиждень

І СЕМЕСТР Шляхами розвитку мистецтва сучасності 16 годин		
№ Тема уроку	Основні поняття для ознайомлення	Твори для сприймання та виконання Практична робота
Урок 1 § 1. СТИЛІ ТА НАПРЯМИ МИСТЕЦТВА КІНЦЯ ХІХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	Поняття: стилі мистецтва сучасності, художні напрями та стилі кінця ХІХ — початку ХХІ століття, часові межі існування напрямів та стилів кінця ХІХ — початку ХХІ століття Повторення понять: види мистецтва, стиль у мистецтві Теорія мистецтва для засвоєння: назви стилів мистецтва сучасності Повторення понять: види мистецтва, стиль у мистецтві.	Твір мистецтва для аналізу: Е. Дега. «Блакитні танцівниці», 1897 р. Ілюстрації для перегляду: Східний фасад Лувру Париж, Франція. Арх. К. Перро, 1667–1673 рр. Мирон. «Дискобол», V ст. до н. е. Ф. Буше. «Лігня пастораль», 1749 р. Бібліотека Гейзела Каліфорнійського університету, Сан-Дієго, США. Арх. В. Л. Перейра, 1970 карта-схема мистецької подорожі відео для перегляду: відеоролик «Стилі та напрями мистецтва сучасності». Про історію картини Е. Дега. «Блакитні танцівниці», 1897 р. Твір для сприймання: М. Скорик «Мелодія» Пісня для виконання: КВІТУЧА УКРАЇНА Слова і музика Н. Май Практична робота. Складення схеми «Стилі мистецької подорожі» Запис з пам'яті ритмічний рисунок приспіву, використовуючи четвертні та восьмі ноти за тривалістю. Творче завдання: Розкажіть друзям про відкриття Е. Дега у застосуванні техніки пастелі. За бажанням створіть у цій техніці малюнок до пісні, яку ви вивчали на уроці

Урок 2 ІМПРЕСІОНІЗМ У МИСТЕЦТВІ	Теорія мистецтва для засвоєння: характерні особливості стилю імпресіонізм у мистецтві. Характерні риси, найбільші досягнення напрямів, шедеври живопису імпресіонізму. Поняття: імпресіонізм, пленер	Твори мистецтва для аналізу: Клод Моне «Враження. Схід сонця». Е. Дега. «Оркестр Опер», 1867–1868 рр. О. Ренуар. «Бал у Мулен де ла Галетт», 1876 р. О. Ренуар. «Портрет актриси Жанни Самарі», 1877 р. Ілюстрації для перегляду: О. Ренуар. «Гойдалка», 1876 р. А. Сіслей. «Повінь у Пор-Марлі», 1876 р. К. Моне. «Осінній ефект в Аржантеї», 1873 р. К. Моне. Автопортрет, 1886 р. К. Моне. «Темза поблизу Вестмінстера», 1871 р. К. Моне. «Соняхи», 1881 р. К. Моне. «Сутінки. Венеція», 1908 р. Е. Дега. Автопортрет, 1855 р. Е. Дега. «Зірка», 1877 р. Е. Дега. «Фальстарт», 1869–1870 рр. О. Ренуар. Автопортрет, 1876 р. Теорія мистецтва: Характерні риси живопису імпресіонізму: Перегляд відео Особливості стилю імпресіонізм. Перегляньте фрагмент із цифрової інсталяції творів К. Моне. Перегляньте відео «Балерини Едгара Дега». Пісня для виконання: «КВІТУЧА УКРАЇНА Слова і музика Н. Май Практична робота: Послухайте прелюдію для оркестру К. Дебюссі та розгляньте репродукцію картини Е. Дега «Оркестр Опері». Опишіть характер мелодії, особливості ритму і тембрального забарвлення музичного твору. Творче завдання: Створіть композицію осіннього пейзажу в стилі імпресіонізм. Техніка виконання — гуаш або акрил. Завершіть виконання власної творчої роботи в стилі імпресіонізм та озвучте її музикою композиторів цього художнього напрямку. Спробуйте створити подібний осінній пейзаж за допомогою нейромережі Microsoft Designer. Розташуйте свої малюнки на спільній інтерактивній дошці та влаштуйте конкурс на кращий пейзаж.
--	--	--

Урок 3 СКУЛЬПТУРА І ТЕАТР ІМПРЕСІОНІЗМ У	Теорія мистецтва для засвоєння: характерні риси скульптури імпресіонізму, творчість видатних скульпторів імпресіонізму, характерні риси театру імпресіонізму, творчість акторів та режисерів імпресіонізму. Поняття: Скульптура імпресіонізму, театр імпресіонізму	Твори мистецтва для аналізу: <i>О. Роден. «Мислитель», 1888 р. О. Роден. «Рука Творця», 1897–1898 рр. М. Росо. «Дівчинка, яка сміється», 1906 р. М. Росо. «Материнство», 1889 р. Е. Дега. «Маленька чотирнадцятирічна танцівниця», 1878–1880 рр. Г. Режан у ролі Нори в спектаклі за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім»</i> Ілюстрації для перегляду: Твір для сприймання: зображення скульптури Медардо Росо «Материнство». Проаналізуйте роботу майстра. Розгляньте світлину, на якій зображено твір М. Росо. Розкажіть про свої враження від незвичайного скульптурного портрета. Перегляд відео: Перегляньте відеоролик про життя і творчість О. Родена. Перегляньте фрагмент із мультимедійної виставки арт-шоу «Імпресіонізм: усі грані» («Impressionism: all the shades»), Пісня для виконання: ДРУЗІ. Слова І. Зінковської Музика й аранжування В. Будейчука Практична робота. Послухайте фрагмент Adagio cantabile із сонати No 8 Op. 13 Л. ван Бетховена та уважно розгляньте зображення скульптури О. Родена «Мислитель». За бажанням висловіть свої враження від створеного Роденом скульптурного образу в невеликому есе або віршованому творі. Спробуйте перетворити фотозображення будь-якої відомої скульптури О. Родена на відео або 3D-модель за допомогою нейромережі. Творче завдання: Послухайте вальс із балету «Коппелія» Лео Деліба та уявіть, які рухи виконує під цю музику юна танцівниця. Спробуйте «оживити» скульптуру за допомогою штучного інтелекту. Доповніть своє відео музичним треком Л. Деліба. Творче завдання: Підготуйте з друзями презентацію на тему «Імпресіонізм у мистецтві», використовуючи сайт зі штучним інтелектом https://gamma.app/
--	--	---

Урок 4 ІМПРЕСІОНІЗМ У МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ	Теорія мистецтва для засвоєння: Досягнення музичного мистецтва імпресіонізму, характерні риси музичного мистецтва імпресіонізму Творчість К.Дебіссі Творчість М.Равеля, Поняття: Симфонічний ескіз Хореографічна поема	Твори мистецтва для аналізу: Пісня «Море, море» слова і музика Юрія Воронюк «Гра хвиль»уришок із другої частини симфонічних ескізів «Море» К. Дебюссі уришок із хореографічної поеми «Вальс» М. Равеля Моріса Равеля «Гра води» (фр. Jeux d'eau), Ілюстрації для перегляду: <i>Дж. Генрі. «Водоспад</i> <i>Слоустоун», 1895 р.</i> <i>К. Моне. «Бурхливе море», 1881 р.</i> <i>К. Моне. «Міст Чаринг-Кросс», 1899 р. К. Моне. «Тінь на морі в Пурвілі», 1882 р. К. Моне. «Ранок на морі», 1881 р</i> Твір для сприймання: Послухайте уришок із другої частини («Гра хвиль») симфонічних ескізів «Море» К. Дебюссі.Послухайте уришок із хореографічної поеми «Вальс» М. Равеля. Порівняйте цей музичний твір з вальсами Й. Штрауса. Пісня для виконання: <i>Виконання пісні «Море, море» слова і музика Юрія Воронюка під фонограму</i> Перегляд відео: Перегляньте відео «Імпресіонізм у музиці».. Практична робота. Послухайте музичний твір Моріса Равеля «Гра води» (Jeux d'eau) та створіть малюнок у техніці акварель «по-вологодуму».Перегляд майстер-класу. Творча робота. За бажанням можете створити композицію за допомогою штучного інтелекту. Перейдіть в україномовний чат GPT за QR-кодом і сформулюйте промпт: «Згенеруй зображення в техніці акварель «по-вологодуму» до твору Моріса Равеля „Гра води”». Оберіть найкращий, на вашу думку, малюнок та озвучте його музикою Равеля. Творча робота. Розпізнайте імена авторів та назви картин за допомогою застосунку Google Об'єкти. Напишіть міні-твір про свої враження від роботи, яка більше припала до душі.
--	---	---

Урок 5 ІМПРЕСІОНІЗМ В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ	Теорія мистецтва для засвоєння: Характерні риси імпресіонізму в українському мистецтві, творчість відомих майстрів. Поняття: імпресіонізм, українське мистецтво	Твори мистецтва для аналізу: О. Мурашко. «Благовіщення», 1909 р. О. Мурашко. «Дівчина в червоному капелюсі», 1903 р. Ілюстрації для перегляду: О. Мурашко. «Благовіщення», 1909 р. О. Мурашко. «Дівчина в червоному капелюсі», 1903 р. «Біля ставка. Портрет Маргарити Мурашко», 1913 р. «Жінка з квітами», 1919 р. «Продавчині квітів», 1917 р. М. Бурачек. «Березень», 1917 р. О. Кульчицька. «Пейзаж з Косова. Млинівка», 1904–1908 рр. І. Труш. «Сосна на кримській скелі», 1920-ті рр. П. Війтович. Скульптура «Слава» на фронтоні Львівського оперного театру, 1899–1900 рр. Твір для сприймання: твори О. Мурашка. Послухайте солоспів «Айстри» (слова Олександра Олеся, музика М. Лисенка; виконує Ж. Бичковська). Перегляд відео: Перегляньте відео «Українські художники-імпресіоністи». Пісня для виконання: Виконання пісні «Море, море» слова і музика Юрія Воронюка під фонограму Практична робота: Скористайтесь допомогою українського чату GPT і створіть разом із друзями віртуальну виставку картин українських художників-імпресіоністів, твори яких можна побачити в Національному художньому музеї України (Київ), Музеї українського живопису (Дніпро), Львівській національній галереї мистецтв та художніх музеях Харкова, Одеси, Чернігова. Творче завдання: Послухайте прелюдію No1 В. Барвінського для фортепіано. Візьміть кольорові олівці та створіть малюнок, передаючи лініями й кольором особливості гармонії та настроїв твору. Пригадайте
--	---	---

I СЕМЕСТР

ТЕМА 1. ШЛЯХАМИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА СУЧАСНОСТІ

УРОК 1

Дата

Клас

Додатковий матеріал

до уроку

Тема. Стилi та напрями мистецтва кiнця ХІХ-початку ХХІ ст.

Мета. Ознайомити з художніми напрямками та стилями кінця ХІХ – початку ХХІ століття та їх часовими рамками існування, повторити визначення різних видів мистецтва, поняття «стиль у мистецтві». Навчати розрізняти і порівнювати витвори мистецтва, характеризувати й оцінювати картини, усвідомлювати значення творчості художників у культурі сучасності, інтерпретувати художній зміст живописного твору. Виховувати інтерес до творчості художників ХХ століття, до історії розвитку видів мистецтва ХХ століття та індивідуального стилю митця. Формувати в учнів соціальну активність в процесі обговорення мистецьких явищ, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь, що здійснюється на основі аналізу ілюстративного ряду творів мистецтва ХХ століття; усвідомлення себе частиною світу, розуміння єдності національно-регіональних цінностей.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, урок уведення в тему.

Обладнання: мультимедійна дошка, презентації та відеофільми, ілюстрації до теми (*В. ван Гог. «Зоряна ніч», 1889 р., Східний фасад Луверу, Париж, Франція, арх. К. Перро, 1667–1673 рр., Г. Мур. «Напівлежача фігура», 1951 р., Бібліотека Гейзела Каліфорнійського університету, Сан-Дієго, США, арх. В.Л. Перейра, 1970 р., Ф. Буше. «Літня пастораль», 1749 р., Мірон. «Дискобол», V ст. до н. е., А. Муха. «Квіти», 1897 р., П. Пікассо. «Жінка, яка плаче», 1937 р.)*

Основні поняття для засвоєння: художні напрями та стилі кінця ХІХ – початку ХХІ століття. Теорія мистецтва для засвоєння: часові межі існування напрямів та стилів кінця ХІХ – початку ХХІ століття.

Повторення понять: види мистецтва, стиль у мистецтві.

Твори, що вивчаються на уроці: картина Е. Дега. «Блакитні танцівниці», 1897 р.; пісня Н. Май «Квітуча Україна».

Хід уроку

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

2. Актуалізація опорних знань.

— Пригадайте, які види мистецтва належать до просторових, часових і просторово-часових мистецтв.

3. Практичне завдання № 1 «Повторюємо назви стилів мистецтва у культурі минулого».

— Пригадайте назви стилів мистецтва у культурі минулого. Назвіть характерні особливості кожного з них. Які шедеври мистецтва вразили Вас найбільше?

4. Практичне завдання № 2 «Порівняння стилів мистецтва минулого і сучасності» (робота з ілюстраціями).

— Розгляньте репродукцію картини і фотографії творів мистецтва кінця ХІХ–ХХ ст. та порівняння їх із відомими вам шедеврами минулих століть. Розкажіть про свої враження від цих творів.

Ілюстрації: В. ван Гог. «Зоряна ніч», 1889 р. Східний фасад Лувру, Париж, Франція. Арх. К. Перро, 1667–1673 рр. Г. Мур. «Напівлежача фігура», 1951 р. Бібліотека Гейзела Каліфорнійського університету, Сан-Дієго, США. Арх. В. Л. Перейра, 1970 р. Ф. Буше. «Літня пастораль», 1749 р. Мірон. «Дискобол», V ст. до н. е.

5. Новий матеріал для засвоєння.

— Сьогодні ми розгортаємо нову сторінку в історії мистецтва. Своєрідною «дорожньою картою» для вас стане таблиця, яка ознайомить із новими стилями, напрямками й течіями мистецтва кінця XIX — початку XXI ст.

6. Практичне завдання № 3 «Художні стилі, напрями, течії мистецтва кінця XIX — початку XXI століття» (робота з таблицею).

ХУДОЖНІ СТИЛІ, НАПРЯМИ Й ТЕЧІЇ МИСТЕЦТВА КІНЦЯ XIX — ПОЧАТКУ XXI СТ.

Часові межі		Назви стилів, напрямів, течій мистецтва
Мистецтво кінця XIX — початок XX ст.	остання третина XIX — початок XX ст.	імпресіонізм
	друга половина 1880-х рр. — початок XX ст..	постімпресіонізм
	кінець XIX — початок XX ст.	модерн модернізм
Мистецтво кінця XX — початок XXI ст.	перша половина XX ст.	модернізм неоромантизм, неокласицизм, функціоналізм, ар-деко, конструктивізм, раціоналізм, бруталізм, фовізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, супрематизм, експресіонізм, абстракціонізм, сюрреалізм
	кінець 50-х рр. XX ст. початок XXI ст..	постмодернізм поп-арт, концептуалізм, деконструктивізм, хай-тек, оп-арт

— В історії розвитку художньої культури в цей час відбувався активний пошук шляхів оновлення мистецтва, мав місце, так би мовити, розрив із мистецтвом минулого в образах, у засобах виразності, художніх формах і прийомах.

В останню третину XIX ст. група живописців Франції започаткувала новий художній напрям — **імпресіонізм**, що згодом поширився в літературі, театрі, музиці й певною мірою — у скульптурі.

До початку XX ст. на зміну імпресіонізму прийшов **постімпресіонізм**, який виявив себе в основному в образотворчому мистецтві та приніс нові творчі методи й технічні засоби.

Наприкінці XIX ст. у літературному середовищі Франції зародилась нова художня течія — **символізм**, який проголошував основою мистецької творчості ідеї, втілені у формі символів. Символісти черпали натхнення у релігії та міфології, історії та фольклорі, і, звичайно, в природі.

На зламі XIX–XX ст. під впливом естетики символізму в архітектурі, образотворчому й декоративно-прикладному мистецтві сформувався останній художній стиль — **модерн**. Він характеризувався прагненням до переосмислення старих та відкриття нових художніх форм і прийомів, зближення та злиття різних видів і жанрів мистецтва.

Водночас із кінця XIX — початку XX ст. і аж до другої половини XX ст. у мистецтві була популярна ціла низка течій **модернізму**: неоромантизм, неокласицизм, фовізм, кубізм, футуризм, експресіонізм, абстракціонізм, дадаїзм, сюрреалізм та багато інших, які захопили митців новими формами, образами та засобами їх утілення.

Після Другої світової війни модернізм поступився місцем **постмодернізму**, який орієнтувався на смаки, погляди й настрої масової свідомості, практикував звернення до традиційних художніх форм з елементами іронії та гротеску.

7. Практичне завдання № 4 «Шедеври мистецтва XX — початку XXI ст.» (перегляд відео-колажу).

— Перегляньте відеоколаж із зображенням шедеврів мистецтва XX — початку XXI ст.

1. Які роботи вас найбільше вразили? Чому?

2. Порівняйте твори сучасного мистецтва із шедеврами античності, візантійського, романського, готичного та інших стилів минулого.

3. Поміркуйте, що між ними спільного та відмінного.

8. Практичне завдання № 5 «Аналіз твору мистецтва. Риси живопису Е. Дега» (робота з ілюстрацією).

— **«Блакитні танцівниці»** — картина французького художника-імпресіоніста Едгара Дега, написана пастеллю в 1897 році.

Робота належить до пізнього етапу творчості митця, коли його зір погіршився і він почав використовувати техніку пастелі по-новому. Одним із відкриттів художника стала обробка картини парою, внаслідок чого пастель розм'якала і її можна було розтушовувати пензлем або пальцями.

Е. Дега зобразив балерин, які очікують виходу на сцену. Їхні вихоплені яскравим світлом рампи фігури невловимо змінюють положення в просторі і створюють ілюзію розтягнутого в часі руху. У картині «Блакитні танцівниці» майстер домігся виняткового багатства фактури і колірних поєднань.

Аналіз твору мистецтва

1. Яку роль відіграє колір на картині?

2. За допомогою яких засобів виразності авторові вдалося досягти єдності кольору і настрою?

3. Які особливості застосування техніки пастелі використав Е. Дега у цій роботі?

4. Висловіть припущення, який танець готуються виконувати танцівниці. До якого сценічного жанру він належить?

5. Музикою якого композитора ви хотіли б озвучити картину? Поясніть, чому.

9. Практичне завдання № 6.

— Цього навчального року ви продовжите ознайомлення з досягненнями світового мистецтва і зокрема — з культурною спадщиною нашого народу.

Розучіть пісню Н. Май «Квітуча Україна» та проспівайте її під фонограмний супровід.

10. Практичне завдання № 7 «Створення карти подорожі «Сторінками сучасного мистецтва».

Завдання: Візьміть папір і фломастери та створіть карту нашої подорожі «Сторінками сучасного мистецтва». Скористайтеся для цього таблицею на с. 7 підручника, що містить назви мистецьких стилів і напрямів та їхні часові межі.

11. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

— Які художні стилі й напрями характерні для мистецтва сучасності?

— До якого мистецького напрямку належить картина Едгара Дега «Блакитні танцівниці»? Чим особлива техніка виконання цієї картини?

— Яка пісня сучасного українського композитора розповіла вам про квітучу красу України? Поділіться своїми враженнями від цієї музичної композиції.

12. Домашнє завдання.

— Розкажіть друзям про відкриття Е. Дега у застосуванні техніки пастелі. За бажанням створіть у цій техніці малюнок до пісні, яку ви вивчали на уроці.

Дата

Клас

Додатковий матеріал

до уроку

УРОК 2

Тема. Імпресіонізм у мистецтві

Мета. Ознайомити з поняттями «імпресіонізм», «плєнер» у мистецтві, дати характеристику живопису імпресіонізму, розповісти про творчість і особливості стилю художників-імпресіоністів *О. Ренуара, А. Сіслея, К. Моне, Е. Дега*. Навчати аналізувати живописні твори, створювати осінній пейзаж у стилі імпресіонізму, застосовувати знання в повсякденному житті, планувати індивідуальну творчу роботу над електронним портфоліо, висловлювати власні судження від перегляду творів живопису імпресіонізму. Виховувати інтерес до творчості художників імпресіоністів, до історії шедеврів імпресіоністичного живопису. Формувати в учнів соціальну активність у процесі обговорення мистецьких явищ живопису імпресіонізму, культурну самосвідомість, толерантне ставлення до мистецьких надбань свого народу. Розвивати усвідомлення впливу мистецтва на емоційну сферу людини. Стимулювати виявлення творчих ініціатив у практичній художньо-творчій діяльності при виконанні практичних творчих завдань на уроці.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: мультимедійна дошка, презентації та відеофільми, ілюстрації до теми (*О. Ренуар. «Гойдалка», 1876 р. А. Сіслей. «Повінь у Пор-Марлі», 1876 р. К. Моне. «Осінній ефект в Аржантеї», 1873 р. К. Моне. Автопортрет, 1886 р. К. Моне. «Темза поблизу Вестмінстера», 1871 р. К. Моне. «Соняхи», 1881 р. К. Моне. «Сутінки. Венеція», 1908 р. Е. Дега. Автопортрет, 1855 р. Е. Дега. «Зірка», 1877 р. Е. Дега. «Фальстарт», 1869–1870 рр. О. Ренуар. Автопортрет, 1876 р.*).

Основні поняття для засвоєння: імпресіонізм, плєнер.

Теорія мистецтва для засвоєння: характерні особливості живопису імпресіонізму.

Твори мистецтва для аналізу: *К. Моне «Враження. Схід сонця». Е. Дега. «Оркестр Опер», 1867–1868 рр. О. Ренуар. «Бал у Мулен де ла Галетт», 1876 р. О. Ренуар. «Портрет актриси Жанни Самарі», 1877 р.*

Хід уроку

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

2. Перевірка домашнього завдання.

3. Актуалізація опорних знань.

— Чи знаєте ви, що термін «імпресіонізм» походить від назви картини відомого французького художника?

4. Практичне завдання № 1 «Живопис імпресіонізму» (робота з ілюстрацією, аналіз твору мистецтва).

— Розгляньте репродукцію картини Клода Моне «Враження. Схід сонця». Які почуття викликає у вас цей твір живопису?

5. Новий матеріал для засвоєння. Розповідь учителя.

— Картина Клода Моне «Враження. Схід сонця», створена у 1872 році, започаткувала новий художній напрям — **імпресіонізм**. Автор прагнув не лише відобразити реальний світ у його рухливості й мінливості, а передусім передати власні враження від побаченого.

З погляду академічного живопису, робота груба й неохайна, фігури ледь намічені. Картину написано окремими мазками «чистого кольору» — фарби майже не змішуються, проте створюють враження

колористичного взаємозв'язку синьої води і вранішньої заграви. Художник свідомо зобразив небо і сонце тьманими, щоб глядач відчув вогкість і прохолоду морського світанку, однак досягнув цього, використовуючи достатньо насичені фарби. Твір експонувався у квітні 1874 року на першій виставці «Анонімної кооперативної спілки художників, скульпторів і граверів», на якій були показані роботи, що не відповідали канонам традиційного мистецтва.

Відвідавши цей салон, критик Луї Леруа написав зневажливу статтю під заголовком «Виставка імпресіоністів», узявши за основу назву картини Клода Моне «Враження. Схід сонця» (фр. «Impression, soleil levant»). Так з'явилося визначення нового напрямку в живописі, а згодом — і в літературі, театрі та музиці.

— **Імпресіонізм** (від фр. *impression* — *враження*) — художній напрям у мистецтві другої половини XIX — початку XX ст., представники якого прагнули неупереджено відобразити навколишній світ і повсякденне життя в їхній рухливості та мінливості, передати свої швидкоплинні враження.

6. Робота з підручником.

— Опрацюйте матеріал підручника на С. 12 («Живопис імпресіонізму»).

— Розгляньте та проаналізуйте репродукцію картини *О. Ренуара «Гойдалка», 1876 р.*

— Запам'ятайте характерні **риси живопису імпресіонізму**:

- **техніка виконання**: накладання окремих мазків, майстерне володіння кольором, світлотінню;
- **популярні жанри**: пейзаж, портрет, побутовий жанр, натюрморт;
- **малювання з натури**: на пленері;
- **палітра кольорів**: сонячний спектр;
- **художні особливості**: зображення не лише предметного світу, а передусім вражень від нього; фіксація швидкоплинних моментів та випадкових ситуацій; наповнення картин повітряним середовищем, природним натуральним освітленням; строкатість, багатобарвність; відсутність чітких ліній і контурів, майстерна передача гри світла й тіней; зображення лише позитивних сторін життя;
- **жанрові та композиційні особливості**: відхід від традиційного розуміння композиції, від канонів написання портретів, пейзажів або жанрових сцен; сміливість композиційних рішень, фрагментарність композицій, несподівані погляди й ракурси тощо.

7. Пояснення вчителя. Робота зі словником мистецьких термінів.

— **Пленер** (фр. *en plein air* — *відкрите повітря*) — у живописі термін, який позначає передачу на картині всього багатства змін кольору, зумовлених дією сонячного світла й атмосфери. Пленерний живопис виник у результаті роботи художників на повітрі, а не в майстерні.

8. **Самостійна робота «Живопис імпресіонізму»** (робота з ілюстрацією, аналіз твору мистецтва).

— Розгляньте репродукцію картини *К. Моне «Осінній ефект в Аржантей», 1873 р.* Які характерні ознаки імпресіонізму помітні в даній роботі?

9. **Практичне завдання № 2 «Створення осіннього пейзажу в стилі імпресіонізм».**

— Створіть власний малюнок осіннього пейзажу в стилі імпресіонізм. Техніка виконання — гуаш або акрилові фарби.

Поради: накладайте фарби окремими мазками, використовуючи контрастні тони на одній ділянці картини для отримання ефекту живого мерехтіння барв. Для передачі змін кольору предмета використовуйте кольори, що підсилюють один одного: червоний і зелений, жовтий і фіолетовий, помаранчевий і блакитний.

10. Пояснення нового матеріалу.

— Імпресіонізм представляла група французьких художників-одномудців під керівництвом **К. Моне**. До складу цієї групи входили: **О. Ренуар**, **Е. Дега**, **А. Сіслей**, **К. Піссарро** та ін. Із Франції імпресіонізм поширився в Англію (**Дж. Вітлер**), Німеччину (**М. Ліберман**), Бельгію (**Т. ван Ріссельберг**).

Сутність імпресіонізму, на думку Е. Золя, полягала в тому, щоб точно передати враження від природи та намагатися відобразити на полотні своє ставлення до неї, показати її такою, якою її бачить художник.

Художнє відкриття пленеру належить пензлям Клода Моне, Каміля Піссарро, Альфреда Сіслея, які писали свої картини не в майстерні, а просто неба.

К. Моне зізнався: «...У мене ніколи не було майстерні, і я не розумію, як можна замикатися в кімнаті. Це годиться для малювання, для живопису — ні».

— Творчість К. Моне.

Клод Моне у своїх картинах відображав зміни реальності залежно від її освітленості, гри світла й тіні, прозорості або туманності повітря, показуючи, що один і той самий об'єкт зображення здатний викликати у глядача різні почуття, настрої і думки.

Твори для перегляду: К. Моне. *Автопортрет*, 1886 р. К. Моне. «Темза поблизу Вестмінстера», 1871 р. К. Моне. «Соняхи», 1881 р. К. Моне. «Сутінки. Венеція», 1908 р.

Творчість Е. Дега.

Едгар Дега любив зображати людей, зокрема жінок. Тематики багатьох його картин були театр, балет, спорт. Митець не допускав жодної приблизності у передачі ефектів кольору і світла; композиції всіх його робіт ретельно продумані.

У своїх творах художник утверджував естетичну значущість звичних, буденних рухів і станів персонажів. Лінії — чіткі й завершені; на полотні відтворені атмосфера світла, залаштунків репетиційних зал, сцени з життя іподрому.

Твори для перегляду: Е. Дега. *Автопортрет*, 1855 р. Е. Дега. «Зірка», 1877 р. Е. Дега. «Фальстарт», 1869–1870 рр.

11. Практичне завдання № 3 «Порівняння характерних рис музичного твору та живопису імпресіонізму».

— Послухайте уривок із симфонії К. Дебюссі та розгляньте репродукцію картини Е. Дега «Оркестр Опер». Опишіть характер мелодії, особливості ритму і тембрального забарвлення музичного твору. Що спільного між музикою К. Дебюссі й картиною Е. Дега? Розкажіть про свої враження.

Твори для перегляду: репродукції картини Е. Дега. «Оркестр Опер», 1867–1868 рр.

12. Пояснення нового матеріалу.

— Головний герой картин **Огюста Ренуара** — особа, яка живе в світі велелюдних вулиць, безтурботних пікніків і вечірок у колі друзів.

О. Ренуар часто писав портрети дітей і жінок, відтворюючи психологічні відтінки настрою моделей завдяки застосуванню яскравих кольорів на мерехтливому тлі. Він створив багатогранний образ людини тогочасного суспільства.

Цікаво, що для написання портретів О. Ренуар просив модель поводитися звично, сидіти у зручній позі, бути у своєму повсякденному одязі, щоб ніщо на картині не нагадувало про вимушеність і попередню підготовку.

13. Практичне завдання № 4 «Аналіз твору мистецтва. Риси живопису О. Ренуара» (робота з ілюстрацією).

Картина «Бал у Мулен де ла Галетт» — одна з найвідоміших робіт О. Ренуара. Для написання твору він оселився у старенькому будиночку на Монмартрі. Часто буваючи в недорогому ресторанчику «Мулен де ла Галетт», О. Ренуар перезнайомився з усіма тамтешніми відвідувачами та особливостями їхнього життя.

На полотні художник зобразив чудовий літній вечір на танцювальному майданчику. Модистки і клерки, тендітні панянки й елегантні кавалери танцюють, сидять за столиками, розмовляють, сміються та кокетують.

Завдяки сміливому використанню кольорових тіней і динамічних мазків відтворення світлоповітряної атмосфери набуває в картині О. Ренуара вражаючої реальності і передає відчуття свята.

Художник створив цілу галерею дивовижних жіночих образів. Портрет актриси театру «Комеді Франсез» Жанни Самарі став для Ренуара своєрідним маніфестом імпресіоністичного портрета.

— Розгляньте репродукцію картини та дайте відповіді на запитання.

1. Охарактеризуйте жіночий образ, утілений на картині. Спробуйте визначити настрій моделі.

2. Опишіть особливості колірної гами цього твору.

3. Які характерні риси живопису імпресіонізму помітні на картині?

4. Порівняйте портретний жанр у творчості імпресіоністів із представленими (підручник, С. 19) портретами інших мистецьких стилів. Поміркуйте і назвіть їхні спільні та відмінні риси.

Твори для аналізу: О. Ренуар. «Портрет актриси Жанни Самарі», 1877 р.

Леонардо да Вінчі. «Пані з горностаєм», XV ст.

Ф. Буше. «Портрет мадам де Помпадур», 1756 р.

14. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Розкажіть про свої враження від уроку.
- Що означає поняття «імпресіонізм»?
- Наведіть приклади характерних ознак імпресіонізму в малярстві.
- Розкажіть про досягнення цього напрямку в різних жанрах живопису.
- Назвіть імена відомих живописців імпресіонізму.
- Які картини імпресіоністів вас найбільше вразили? Поясніть, чому.

15. Творча робота:

— Завершіть виконання власної творчої роботи в стилі імпресіонізм та озвучте її музикою композиторів цього художнього напрямку. Спробуйте створити подібний осінній пейзаж за допомогою нейромережі *Microsoft Designer*.

Розташуйте свої малюнки на спільній інтерактивній дошці та влаштуйте конкурс на кращий пейзаж.

Дата

Клас

Додатковий матеріал

до уроку

УРОК 3

Тема. Скульптура і театр імпресіонізму

Мета. Ознайомити з характерними рисами скульптури імпресіонізму, з творчістю видатних скульпторів; охарактеризувати театр імпресіонізму. Вчити аналізувати й оцінювати скульптуру, театральне мистецтво імпресіонізму, інтерпретувати художній зміст скульптурних творів, чітко формулювати судження щодо образного змісту скульптурного твору і мистецьких явищ; ділитися своїми творчими ідеями. Формувати мотивації учнів до виявлення творчих ініціатив у практичній художньо-творчій діяльності при виконанні практичних творчих завдань на уроці. Розвивати усвідомлення загальнолюдських цінностей, створених в скульптурі імпресіонізму та порівняння з надбаннями національної скульптурної спадщини, готовність до їх поширення. Виховувати інтерес до творчості скульпторів імпресіонізму, любов до мистецтва.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: мультимедійна дошка, презентації та відеофільми, ілюстрації з теми.

Основні поняття для засвоєння: скульптура імпресіонізму, театр імпресіонізму.

Теорія мистецтва для засвоєння: характерні риси скульптури імпресіонізму, творчість видатних скульпторів імпресіонізму, характерні риси театру імпресіонізму, творчість акторів а режисерів імпресіонізму.

Твори мистецтва для аналізу: О. Роден. «Мислитель», 1888 р. О. Роден. «Рука Творця», 1897–1898 рр. М. Россо. «Дівчинка, яка сміється», 1906 р. М. Россо. «Материнство», 1889 р. Е. Дера. «Маленька чотирнадцятирічна танцівниця», 1878–1880 рр.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

2. Актуалізація опорних знань.

— Назвіть характерні риси живопису імпресіонізму, видатних художників-імпресіоністів та їх шедеври.

— Що означає поняття пленер і як це пов'язано із творчістю живописців-імпресіоністів?

3. Новий матеріал для засвоєння.

— Деякі принципи імпресіонізму різною мірою позначилися й у скульптурі. Як і в живописі, скульптурні твори імпресіоністів передають миттєвий рух, плинність форм. Особливу увагу зосереджено на підвищеній мальовничості імпресіоністичної скульптури, яка в той час іноді вступала в суперечності з чуттєвістю й тілесністю, що безпосередньо властиві природі скульптурного образу.

Характерні риси скульптури імпресіонізму:

- **техніка:** традиційна та «м'яка» обробка глини, мармуру, бронзи; взаємодія цих матеріалів зі світлоповітряним середовищем;
- **тематика:** філософія буття, алегоричні, символічні образи, емоційна і психологічна сторони життя людини;
- **популярні жанри:** портретний, міфологічний, символічний, побутовий.

— Одним із найвідоміших скульпторів-імпресіоністів був **Огюст Роден**. Для нього мистецтво — це насамперед почуття. Він стверджував: «Нехай усі ваші фарби, всі ваші форми слугують вираженню почуттів».

На думку О. Родена, у статуй основне — рух, контур, а зайва деталізація фігури (наприклад, передача складок одягу) відволікає глядача від сприймання цілісного образу. Застосовуючи «м'яку» обробку глини, мармуру та бронзи, скульптор опанував не лише світлотіні у скульптурі, а й колір.

О. Роден втілює у життя важливу теоретичну ідею: скульптура має «рухатися». Рух у Родена — це перехід від однієї пози до іншої, наприклад, круга скульптура може розкритися по-новому, коли глядач обходитиме її навколо.

Улюбленою темою творчості Огюста Родена було людське тіло. Він надавав натхненності і рухливості скульптурним образам, удаючись до драматичної світлотіні та пластичного моделювання.

У своїх творах О. Роден зумів передати зв'язок між зовнішнім виглядом людини та її внутрішнім світом.

Скульптура О. Родена «**Мислитель**» сповнена внутрішньої сили й духовної величі. Створений автором образ підкреслено алегоричний; він не має реальних прототипів.

Оголений титан сидить, спершись підборіддям на руку. Його роздуми невеселі: вони зігнули могутню спину, тінню печалі лягли на обличчя. Різкі лінії чола і носа, нахил спини створюють враження надзвичайної напруги. Здається, що не лише голова, а все тіло титана ніби мислить, намагаючись досягнути законів людського буття й шукаючи вихід зі складного клубка протиріч. Оригінал скульптури зберігається в Музеї Родена у Парижі.

4. Практичне завдання № 1 «Аналіз музичного та скульптурного творів імпресіонізму» (К. Дебюссі «Елегія», О. Роден «Мислитель») — індивідуальне завдання.

— Послухайте уривок із твору для фортепіано «Елегія» композитора К. Дебюссі та уважно розгляньте зображення скульптури О. Родена «Мислитель». Чим, на вашу думку, схожі обидва твори мистецтва? Поміркуйте, чи допомагає музика передати філософські роздуми про сенс життя, втілені у роботі скульптора.

За бажанням висловіть свої враження від створеного Роденом скульптурного образу в невеликому есе або віршованому творі.

5. Практичне завдання № 2 «Риси скульптури О. Родена» (робота з ілюстрацією).

— «**Рука Творця**» — невелика за розмірами скульптура, створена Роденом у зв'язку із замислом композиції «Ворота Пекла». Один із варіантів роботи — зображення руки Бога, яка виліплює із землі та глини Адама і Єву.

Над цим філософським твором майстер працював чотири роки. У Музеї Родена, де експонується скульптура, вона розташована поряд із дзеркалом, щоб відвідувачі могли роздивитися мить творення в усіх деталях.

Філософія скульптури О. Родена, його глибоке переконання, що форми людського тіла здатні виразити будь-яку ідею, настрої або стан, знайшли відображення в сучасному балетному мистецтві.

Ілюстрації для перегляду: О. Роден. «Рука Творця», 1897–1898 рр.

6. Практичне завдання № 3 «Аналіз балету «Роден» Б. Ейфмана».

— Перегляньте фрагмент із балету «Роден» Б. Ейфмана. Розкажіть про свої враження від утілення творчості О. Родена в хореографічному мистецтві.

7. Слово вчителя.

— Творчість італійського скульптора-імпресіоніста **Медардо Россо** вирізняється плинністю форм і неповторністю образів. У своїх скульптурах він прагнув передати мінливість натури; його роботам притаманні м'яка пластичність і рухливість.

М. Россо створював портрети-типи, сповнені емоцій та почуттів. Його роботи камерні; вони зображують людей у різних життєвих об-

ставинах («Дитина на сонці», «Чоловік, який читає», «Бесіда в саду» тощо). Особливості творчості М. Россо найповніше проявилися в його скульптурі «Дівчинка, яка сміється».

8. Практичне завдання № 4 «Аналіз образу скульптури» (М. Россо. «Дівчинка, яка сміється») (робота з ілюстраціями).

— Розгляньте світліну, на якій зображено твір М. Россо. Розкажіть про свої враження від незвичайного скульптурного портрета. Охарактеризуйте художній образ, утілений митцем.

Ілюстрації для перегляду: М. Россо. «Дівчинка, яка сміється», 1906 р.

9. Практичне завдання № 5 «Аналіз образу скульптури» (М. Россо. «Материнство») (робота з ілюстраціями).

— Розгляньте зображення скульптури Медардо Россо «Материнство». Проаналізуйте роботу майстра за питаннями.

1. Знайдіть у творі риси, притаманні скульптурі імпресіонізму.

2. Порівняйте цю скульптуру з подібними роботами, виконаними в інших стилях.

3. Розкажіть про свої враження від скульптури.

4. Складіть вірш або есе, що передає характер і настрій цього скульптурного образу.

10. Розповідь учителя.

— Скульптурою захоплювався і художник-імпресіоніст **Е. Дега**. На одній із виставок він представив свою роботу «Маленька чотирнадцятирічна танцівниця», виконану в бронзі.

Дівчинка зображена у балетній позиції, її поза сповнена дивовижної грації.

Щоб досягти ефекту максимального реалізму, майстер оздобив голову юної балерини перукою з кінського волосу. Одяг та стрічка у волосі були виготовлені з тканини.

Надзвичайна подібність скульптури до живої людини шокувала відвідувачів виставки. Обходячи бронзову фігуру зусібіч, глядачі звертали увагу на гру світла, яка спостерігалася і в живописних роботах Е. Дега.

11. Практичне завдання № 6 «Сюжетна розповідь про скульптуру» (Е. Дега. «Маленька чотирнадцятирічна танцівниця») (робота з ілюстраціями).

— Уважно розгляньте зображення скульптури «Маленька чотирнадцятирічна танцівниця». Викладіть свої враження від цього твору Е. Дега в невеликій сюжетній розповіді.

12. Новий матеріал для засвоєння.

— **Характерні риси театрального мистецтва імпресіонізму:**

- **сценічні прийоми:** увага режисерів і виконавців до передачі атмосфери дії, настрою тієї або іншої сцени, розкриття її підтексту засобами, що виказують переживання героя, його думки, імпульсивність учинків; використання раптових змін ритмів, звуків, живописно-колірних плям для створення у спектаклі певної емоційної насиченості; застосування внутрішнього нагостання драматизму, прихованого за ходом буденного життя;
- **гра акторів:** створення сцен-замальовок філософії життя, алегоричних, символічних образів; висвітлення емоційної та психологічної сторін життя людини; опора на підсвідомість, занурення у стихію власних переживань і вражень;
- **основні жанрові форми драми:** одноактні п'єси, драматичні поеми, цикли мініатюр, сцени з міського чи сільського життя.

У театрі кінця XIX — початку XX століття увага режисерів і виконавців зосередилася на втіленні ідей імпресіонізму на сцені. Виразальні засоби цього напрямку використовували у своїх постановках **А. Антуан** (Франція), **М. Рейнгардт** (Німеччина), **В. Мейєрхольд** (Росія).

ДОСЯГНЕННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ІМПРЕСІОНІЗМУ

Жанри:
програмні мініатюри — фортепіанні п'єси, цикл; симфонічний триптих, симфонічна прелюдія, симфонічні цикли, сюїти, симфонічні ескізи

Ладова основа:
натуральні лади, лади народної музики: міксолідійський, дорійський, фригійський

Інструментування:
деталізація фактури, використання «чистих» тембрів, нові оркестрові прийоми

Характерні риси музичного мистецтва імпресіонізму:

- барвіста, колоритна музика із прагненням до швидкоплинних вражень, одухотвореної пейзажності;
- створення музичних жанрових замальовок, музичних портретів;
- переважання програмних творів: мініатюр, сюїтних циклів із мальовничим початком;
- зацікавленість митців національними культурами країн Сходу, Африки;
- вплив григоріанського хоралу, ренесансної поліфонії, негритянського менестрельного театру США тощо;
- використання в оркеструванні «чистих» тембрів, увага до дерев'яних духових і струнних інструментів (зокрема, арфи).

— У комедіях відомого драматурга-імпресіоніста **О. Вайльда** простежувались традиції салонної англійської п'єси; його герої — титуловані аристократи, сюжети — уявні або справжні подружні зради і т. д. Однак у зображенні цього світу Вайльд вніс несподіваний елемент — авторську іронію, яка надала його творам художньої неповторності. Він створював парадоксальні ситуації, в яких його світські, елегантні і красномовні персонажі розкривались аж ніяк не в ідеальному світі («Віяло леді Віндермір», «Жінка, не варта уваги», «Ідеальний чоловік»).

Вплив імпресіонізму помітний у творчості **Г. де Мопассана**, **С. Цвейга**, **С. Моема**, **Г. Ібсена**, **А. Чехова**. Риси імпресіонізму сучасники відзначали у грі **В. Комісаржевської** (Росія), **Г. Режан** (Франція), **Е. Дузе** (Італія) та інших акторів. На театральних підмостках імпресіоністи створювали сцени-замальовки, в яких домінували мотиви страждання, загибелі, смерті. Акторська техніка створення образу передбачала опору на підсвідомість, занурення у стихію власних переживань і вражень.

Головне у п'єсах імпресіонізму — не сюжет, а відтворення загальної атмосфери дії, відтінків душевного стану та настроїв героїв. Такий драматичний твір схожий на низку ліричних епізодів, пов'язаних не логікою, а підтекстом.

Риси імпресіонізму були помітні і в хореографії. Насамперед, це прагнення до безпосередньої передачі в танці відчуттів, вражень і настрою, навіяних саме музикою, а не сюжетом; використання фольклору та вільних елементів у класичному танці.

13. Практичне завдання № 7.

— Перегляньте фрагмент із мультимедійної виставки арт-шоу «Імпресіонізм: усі грані» («Impressionism: all the shades»), де вперше у виставковому просторі було продемонстровано цифрові проєкції картин, створені за допомогою масштабних проєкторів і технології A-Sense, що викликає ефект присутності й допомагає відвідувачам поринути у фантастичний світ кольору і поетичних образів мистецтва імпресіоністів. Розкажіть про свої враження від перегляду, а також від поєднання образотворчого мистецтва і цифрових технологій.

[illegible]

(This area contains horizontal guidelines for handwriting practice.)

-
-
-

.....

.....

Підготуйте з друзями презентацію на тему «Імпресіонізм у мистецтві», використовуючи сайт зі штучним інтелектом <https://gamma.app/>

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.